ԺԱ. ՏԱՐԻ ՉՈՐԵՔՇԱԹԻ 22 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1906—ՎԱՌՆԱ ԹԻՒ 84

ՊԱՏՄԱՆԴ

ՊԱՏԻԿԱՐԻՍ

Տարեկան 12 Ֆր.
Վեցամսեայ 6 Ֆր.

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ

Ուրիշ բոլոր վայրերու համար
Տարեկան 14 Ֆր.
Վեցամսեայ 7 Ֆր.

ՄԵԿԻԿ

Տարեկան 2·60 Lozar
Վեցամսեայ 1·50 »

Գ. Ն. ԵՒ Ա.

Փոստոգրեան տոյր
20 սանթիմ

ԱՐՇԱԼՈՒՅՆ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱՆ

ԼՐԱԳԻՐ

ԱՋԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ՉՈՐԵՔՇԱԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ

ՀԱՍՑԷ

Rédaction du journal
«Iravounk»
VARNA (Bulgarie

Редакция
газеты ВѢСТНИКЪ
«Иравунк»
VARNA

Գրադրութիւք եւ չհրատարակուած յօդուածներ չեն վերադարձուիր

Վերջին Հնչակ Կոմիտէականութիւնը

Ցայժմ ժամանակ մը երբ արտասահմանի հայութեան ստուար մէկ մասը մանաւանդ զարգացած դասակարգը վեր. Հնչ. կուսակցութեան կամ անդամ էր կամ համակիր. որովհետեւ այս կուսակցութեան դաւանանքը, ծրագիրը և ընդունած գործելակերպը զուտ հայկական չահերուն համապատասխան ուղղութեամբ գծուած ու ճշդուած էին: Իսկ գալով պատասխանատուութեան և հաշուետուութեան տեսակէտին, չը կար ուրիշ և ոչ մէկ կազմակերպութիւն մը որ վեր. Հնչակ. կուսակցութեան պէս իր վարիչ-ներուն վրայ մշտական գօնթրոլ կամ վերահսկութիւն հաստատած ըլլար, իր նահանգային վարչութիւններու միջոցաւ. այո՛, մանաւանդ արտասահմանի նահանգային վարչութիւնները արգասաւոր աչքերով հսկողներ էին կեդրոնի գործառնութիւններուն վրայ, գործուած սխալ մը, զեղծում մը չուտով կը սանձահարէին այնպէս որ հսկայ համեմատութիւններ և յաւերժացում չէին ստանար գործուելու վրայ եղող սխալները և զեղծումները: Ուղբացեալ Գ. Չիլինկեան իր առաքելութեանց մէջ շատ անգամներ կը չեշտէր այս պարագան թէ «արտասահմանի Հնչակեանները յեղափոխութեան դրամագլուխ չեն պատրաստեր աւելի կարեւոր պաշտօն մը ունին կատարելու. այն է նահանգային վարչութիւններու միջոցաւ հսկել կուսակցութեան և մասնաւորապէս կեդրոնի գործերուն վրայ. երկրի ընկերները և մասնաճիւղերը այդ ընելու անկարող են գրեթէ. որովհետեւ դիւրութիւններ եւ միջոցներ կը պակսին իրենց, մինչդեռ արտասահմանը ամէն դիւրութիւն ունի իր նահանգային վարչութեանց միջոցաւ գօնթրոլ ընելու կեդրոնին և գործիչներուն գործերը:»

Վեր. Հնչակ. կուսակցութեան ընդլայնած դաւանանքի, ծրագրի, գործելակերպի եւ վերհսկողութեան այդ առաւելութիւններուն չնորհիւ էր որ կազմակերպութիւնը համակրելի եղած էր ազգին ստուար և կարեւոր ուժերուն, գլխաւորապէս զարգացած դասակարգին:

Բայց ո՞ր է այդ համակրանքը այսօր. ո՞ւր են երբեմնի այն թռնդ Վեր. Հնչակեանները, ո՞ր են այդ հերոսացած անձնազոհ դէմքերը, ո՞ւր են Արմենականներու, Միութենականներու եղբայրական ըղձագաւրումները, ո՞ր են չէզոք դասին համակրական արտայայտութիւնները եւ կամաւոր նպաստները, ո՞ւր են ո՞ւր:

Ահա բոլորը այսօր կը բացակային և Վեր. Հնչակեան կազմակերպութիւնը անապատականի մը պէս ինքզինք մէն մինակ, իր չուրջը դատարկ կը զգայ: Իր այն անդամները՝ որոնց անգամակցութեամբը կը պարծենար, որոնց անունովը կ'երդնուր, այսօս հեռացեր են իրմէ, և ոչ միայն հեռացեր այլ այդ կուսակցութեան այսօրուան ղեկավարներուն դէմ կը կռուին: անոնց սխալները, դաւերը և ոճիրները կը մատնանշեն. և հոս չը լմնար գործը, որովհետեւ ատոնք մօտ անցեալին կը վերաբերին, ահա կը բարդուի անոնց վրայ ծրագրային և գործելակերպի նոր եւ ծանր խնդիր մը ևս:

Ահա թէ ինչ է այդ խնդիրը: Կուսակցութեան վերջին պատգամ. ժողովը (·°) բոլորովին վճռեր է վերաշկաւել ծրագիրը ու գործելակերպը, առարկելով թէ առաջինը բարեմէնթական դրութիւն էր որ յեղափոխութեան մէջ անգործածելի է. իսկ ասկէ յետոյ պէտք է զինուորական դրութիւն ըլլայ, Բայց ի՞նչ տեսակ զինուորական դրութիւն գիտէ՞ք. զինուոր մը կամ անդամ մը իր տասնապետէն և իր տասնեակի քանի մը ընկերներէն զատ մէկը չպիտի ճանչնայ, յաւերժութիւն չպիտի ունենայ տասնեակի մը և մասնաճիւղի մը հետ. Նահանգային վարչութիւնները չնչնուած են. վերջապէս բողոքի, քննադրի ամեն միջոց գոցուած է. միայն անասնական հնազանդութեամբ դրամ տալ, իր վրայ դրուած պարտքը կատարել, առանց նոյն իսկ գիտնալու թէ իր պետերը արդեօք ինչ արժէք, ինչ խելք և ինչ վարկ ունին:

Մութ գործերէ, դատապարտելի ոճիրներէ յետոյ բացատրութիւններէ խուսափումը և ի՛ն վերջն ալ ծրագրային այս զգլխիչ չարափոխումը չատ բնականօրէն քանդելու և կազմալուծելու վրայ են Վեր. Հնչակ. կուսակցութիւնը. և արդէն չատ բան չէ մնացեր իր մէջը. անկեղծները ու գիտակիցները բողոքով քաշուած են, իսկ լոկ վստահութեամբ անդամակցողներէն խիստ չատերն գայթակղած հեռացած են արդի վարիչներուն բարքերէն:

Բայց այս վարիչները քիչ կարեւորութիւն կուտան անդամներու քանակին և որակին. անոնք ինչպէս կը յայտարարէ Վառնայէն գացած պատգամաւորը, կըսեն եղեր «մասնաճիւղի մը մէջ փոխանակ հարիւր անդամ ըլլալու, երեք անդամ Թող ըլլայ մեզ հաւատարիմ կը բաւէ»:

Շատ մեծ ուժ, ստուարաթիւ զինուոր և մեծաքանակ գանձ պահանջող հայկական դատին պաշտպանութեանը անունով իր գոյութիւնը պահող յեղափ. կուսակցութիւն մը երբ իր զինուորներու թիւին և հանրային հաւաքականքին կարեւորութիւն չը տար, ի՞նչ բանի վրայ կրնայ իր յոյսը դրած ըլլալ, եթէ հայ հարուստներէն տէրօհատներու միջոցաւ դրամ գանձելու յոյսը ունի, կը ցաւինք որ իրեն դաս չէ եղեր դոնէ Աբիկ էֆէնտիի այդ նպատակով սպաննուելուն դառն հետեւանքը արտասահմանի մէջ: եթէ երկրի կամ Թուրքիոյ մէջ նոյն ձեւով դրամ հաւաքել կուզուի, այդ կը վտանգէ տեղւոյն հայ բնակչութիւնը, որովհետեւ առանց հաշարումի և բռնութեամբ դրամ տալ դատապարտուղներու մէջ չատեր կառավարութեան պաշտպանութեանը կը տիպուին դիմել, իրենց խիղճը անդորը ձգելով անհամակրելի խմբակէ մը չը կողպտուելու համար. և անդամ մը ժողովուրդը այս կերպ մտածման վարժեցնել պարզապէս զանի խթանելով ստիպողական մղել պիտի ըլլայ, զոր ազգային մեծագոյն ոճիրը կարելի է անուանել: Ենթադրենք թէ այդ ձեւով մաս մը դրամ ճարել յաջողի, բայց ի՞նչ միջոցաւ ազգային ընդհ. յեղափոխութիւն պիտի յարուցանենք, ո՞ր զինուորներով, երբ հարիւր գիտակիցներէ նախամեծար կը համարեն երեք կոյր հետեւողները, երբ հանրային կարծիքի ու համակրանքի կարեւորութիւն չեն տար. արդեօք իրենց յեղափոխական բանակները երկնային հոգիներէ թէ դժոզքի լեգէոնները կազմել ծրագրած են:

Ա՞յս պիտի ըլլար Վեր. Հնչակ. ԱԶԳԱՅԻՆ կուսակցութեան վերջը:

Բայց մենք դեռ բոլորովին չենք կորնցուցած մեր հաւատքը. և տակաւին կը յուսանք թէ այդ կազմակերպութեան այսօր մեկուսացած երբեմնի կուռ ուժերը վերջապէս օր մը իրար պիտի գան և ձեռք ձեռքի տուած պիտի չանան վեր բարձրացնել այն դրօշակը որ այժմ կասկածելի ձեռքերու մէջ ճմռթկուտած և անշքացած է:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Ցայտնի է թէ Պուլկարիան Թուրքիայէ անջատուած մաս մը ըլլալով, անոր նման «գաբիթիւլասիօն»ներու տրամադրութեանց ենթակայ էր: Պուլկար կառավարութիւնը քանի տարիներէ իվեր կը ջանար ինքզինք ազատել Թուրքիայէն ժառանգած այդ լուծէն: Այսինքն երկրին մէջ բնակող տարաբնակչութեան առանձնաշնորհումները չնչել: Այս բանին համար քանի մը տարի առաջ ճանքովխութիւններու կառավարութեան առեն, մեծ պետու-

(Շարք երեսուն-տաս)

ՀՅԳԱՈՍՍՅԱՆՑՈՎ Ը

ՂԱՀՐՄԱՆ ՂՈՒՐԱ

33

Ը ԵՐԿՐՈՐԴ Ը

— Իմ՝ տիրա՛, ես ի՞նչ գիտեմ... Ինչպե՞ս կարող եմ ասել, թե ինչ է պատահել... Ինձ թվում է, թե ինչ-որ մեկը ինձ ուզում է վնասել... Ես ոչ ոքի չեմ ճանաչում, ոչ ոքի հետ չեմ խոսում, ոչ ոքի հետ չեմ ծանոթանում... Ինչպե՞ս կարող է ինձ վնասել... Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ է պատահել... Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ է պատահել... Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ է պատահել...

(Շարքը հետևյալ անգամ)

ՀՅԳԱՈՍՍՅԱՆՑՈՎ Ը

ՂԱՀՐՄԱՆ ՂՈՒՐԱ

33

Ը ԵՐԿՐՈՐԴ Ը

— Իմ՝ տիրա՛, ես ի՞նչ գիտեմ... Ինչպե՞ս կարող եմ ասել, թե ինչ է պատահել... Ինձ թվում է, թե ինչ-որ մեկը ինձ ուզում է վնասել... Ես ոչ ոքի չեմ ճանաչում, ոչ ոքի հետ չեմ խոսում, ոչ ոքի հետ չեմ ծանոթանում... Ինչպե՞ս կարող է ինձ վնասել... Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ է պատահել... Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ է պատահել... Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ է պատահել...

(Շարքը հետևյալ անգամ)

մէջ հնչէի մը չափ կասկածներ ներ-
ժուծել։

Ներչուչտ անցեալի դառն՝ տխուր՝ եւ
ազէտաբեր փորձերէն ստիպեալ միու-
թեան կամ համերաշխութեան մը ա-
ռաջարկն կընէի։ Ամէն անկեղծ ու
մաքուր յեղափոխական այսօր կը խոս-
տովանի մեր անցեալի ազէտաբեր ըլ
լալը օրուն գլխաւոր եւ միակ պատ
ճառն եղած է միութեամբ կամ հաշտ
բաշխութեամբ չը գոհանալ, իսկ անոնք
որ իւրաքանչիւրը փաստաբանութեամբ
տարբեր եւ վարդապետի կերպով ներ-
կայացնել կը ճգնին այս ազէտները,
այդպիսիները յեղափոխութիւնն չհաս-
կցած մակարոյծներ են եւ չարժեր
այդպիսիներով զբաղիլ։

Սիրելի ընկեր, բաւական եւ համա-
զումտ չատ ճիշտ է այցելել յեղափո-
խական գործունէութիւններս աչքի ա
ռաջ ունենալով մեր ազատագրական
գործը յաջողութեան եւ մեր նպատակին
նպատակին հասնելուն միակ միջոցն
միութիւն կամ համերաշխութիւն պի-
տի ըլլայ։ Այո, ճիշտ է։ պէտք է կու-
սակցութիւններէն մի զատ
մանաւանդ կամրտէնք եւ խրտակներ
ջանան արեան գնով չափ արժէքաւոր
միութեան կամ համերաշխութեան ո-
կին տանիլ իրենց թոյր չրջանակ-
ներու մէջ, որպէս զի զանգուած մը
գոյանայ եւ բոլոր կորմերէն այդ զան-
գուածներու պոռթկումէն չատ հնչտ
կերպով յառաջ գայ ցանկալի միու-
թիւն կամ համերաշխութիւն։

Զեզմէ առաջ քանիցս պաշտօնական
կամ անպաշտօն կերպով կոչնչէ մը
գումարելու հրաւէր եղած է եւ այդ
հրաւէրներ «ձայն բարբառոյ» եղած են։
Ինչու, գիտէք պատճառն ուր փնտռ-
ելու է, ժամն կամ մաքրագործման
մէջ։ Ահա դուք մաքրագործման մա-
սին ոչինչ գրած չէիք, բայց չեմ կըր-
նար հաւատալ որ այդ բանն վրիպած
ըլլայ ձեր ուշադրութենէն եւ ամենէն
անհրաժեշտ եղող մաքրագործումն
նկատած չըլլաք։ Դուք լաւ գիտէք
եւ ինձմէ լաւ համոզուած էք թէ՝ եթէ
նախ զօրմ եւ մաքրագործում չըլլայ,
ըլլալիք միութեան կամ համերաշխու-
թեան հիմն ի վերայ աւազի պիտի ըլ
լայ եւ վերջին քան զառաջին։

Գիտեմ պիտի ըսէք թէ, ամենէն
դժուար գործն է մեր յեղափոխական
շարքերու մաքրագործումն այո, ես ալ
համամիտ եմ ձեզ բայց միեւնոյն ատեն
անհերքելի ապացոյցներով կըսեմ մեր
հայ յեղափոխութեան բարձրացումն
միութիւն կամ համե-
րաշխութիւն եւ մէկ խօսքով մեր

վերադառնալ... չէր ուզեր իր սրտի
ամենէն սիրելի վարգդէսը տեսնել ու
մխիթարել։

— Ոչ, կըսէր ինքնիրեն. պէտք է
ցուցնեմ թէ կիներն ալ պատուոյ զգա
ցում ունին..., ու անոնք իրենց վրէ-
ժը կը լուծեն ուշ կամ կանուխ։ Թող
այս վատթարացած ու անբարոյական
ժողովուրդը գիտնայ թէ հայուհիի մը
բռնաբարուած պատիւը մահու խնդիր
մըն է ու անոր արատը միայն արիւ-
նով կը մաքրուի. թող վայրկեան մը
մտածէ ամէից ետքն ու այնպէս մօ-
տենայ մեր սեմերուն...։ Բաւական
է մեր քաշածը... բաւական է մեր
ստրկական վիճակը։ Մեր կուրծքին
տակ դաշոյն կը պահենք ու մեր սըր-
տին մէջ վրէժ մը... նքէ ոչ սպան.
դանոցը քաշկռտուած ողորմելի գառ
նուկի մը պէս ամէն տանն հարմանու-
ցը պիտի ապրինք հոն, արցունքներու
եւ թշուառութեան լեղի բաժակը քա-
մելով։

Մանկամարդ ազջիկը չէր կրնար հաս-
րերել... կը զգար թէ սրտին վէրքէն
արիւն կերթար, կը զգար թէ պատուոյ
զգացումը կը մեռնցնէր իր աչքերէքը,
վերջապէս կը զգար թէ մեռած էր ին
քը... ոչնչացած էր իր կեանքը։

Հետեւաբար, երբ յանկարծ երուա-
կայութեան առջեւն կը պատկերացնէր
գարշելի նկուղի մը նմանող բանտ մը,
որուն մէկ անկիւնը քաշկռտուած էր
իր օրթին ամենէն մօտիկ, իր հոգիին
ամենէն մտերիմ, իր կեանքին ամենէն
պաշտելի վարգդէսը, կը սարսռար,
ինչպէս կայծակէ մը զարնուած մէկը։
Ու անզուսպ ցաւով մը կը բացագան-
ջէր.

— Ո՛չ, ո՛չ... պատիւս արիւնով կը
մաքրուի... պէտք է ձեռքէս արիւն
կաթի, երբ Վարդգուի դէմն ելնեմ...
պէտք է ճակտիս մէջն ստուերը ճա-
ռագայթ մը գառնայ ու հոգիս պատ-
կերացուի իր բովանդակ արտայայտու-
թեամբ։ Դիտեմ, վարդգէս պիտի սիրէ

զիս... սակայն խղճիս հանդարտ պի-
տի չըլլայ։ Շրթունքներս պիտի դողան
նայուածքս պիտի մթագնի ու սիրտս
պիտի խղդուի իր իչէ, երբ ես անկից
առնն բան ծածկելու աշխատիմ։ Ոչ,
չի պիտի կրնամ ատել... չի պիտի
կրնամ խաբել։ Իմ անցեալը չը ծած
կուիր։ Անպատուութիւնը գարշելի ե-
րեւոյթ մըն է, որ ամենէն թանձր խա-
ւարին մէջ անգամ չամփոփուիր։

Այս էր Նառէզարի հոգեկան տրա-
մադրութիւնն, որ երթալով լայնցած,
տարածուած ու խորը մտած էր անոր
հոգւոյն մէջ։ հետեւաբար երբ հետե-
ւեալ օրը ճիշտ ժամագրութեան վայր-
կեանին, մայրը լուռ տուաւ թէ պատ,
րաստուել պէտք էր մեկնելու համար,
ինքը հաւարձակ կերպով մերժեց ա
ռաջարկութիւնն։

— Ինչ կրոես, տղջիկս գոչեց տա-
րաքաղդ մայր. չեմ հասկնար. ինչ է
դիտաւորութիւնդ,

— Իմ դիտաւորութիւնս, կրկնեց
Նառէզար։

— Այո՛։
— Որոշած եմ չը հեռանալ։
— Պատճա՞ռ...
— Որովհետեւ վրէժս չեմ լուծած...
որովհետեւ ճակտիս վրայ նետուած ա-
րատը չեմ սրբած... որովհետեւ ձեռքս
արիւնոտ չէ մայր իմ։
— Աստուած Թող քու վրէժդ լուծէ,
աղջիկս։
— Աստուած ըսի՞ր... Ո՛հ, մա՛յր,
Աստուած անպատիւ ազջկան մը վրէժը
չի լուծեր։ Ան սիրտ մը տուած է ին-
ծի. այս սիրտը միայն կրնայ վրէժս
լուծել։ Դուն գնա՛... ես պատճառ
չեմ բլլար քեզի։ Գնա եղբօրս քով...
անիկա անմեղ է ու կարօտ է քու
համբոյրներուդ։ Թո՛ղ ինձ այս քաղ-
քին մէջ... թո՛ղ որ կուրծքիս տակ
դաշոյն մը պահեմ ու անով վրէժս լու-
ծեմ, երջանիկ եղիմ. երբ լսես աղջր-
կանդ անունը մեր սեռին մէջ ես. իմա-
նաս թէ հրէչ մը սանկտիւարեցած ու
այնպէս մնացած եմ։ եւ քանի որ մարդ
մը կայ իմ պատուոյս... այլ ետ չեմ
դառնար գաղափարէս։ Ահա իմ վերջ-
նական խօսքս։

(Շարունակելի)

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կաթողիկոսական Գահակալ Տ. Տ. Գէորգ Ե. կաթողիկոսը գիր մը ուղղած է Ամենայն Հայոց Վեհ Հայրապետին՝ այլեւ քահանայական կրկնամուսնութեան խնդրոյ մասին, որուն հրատարակութեան իրաւունքը տրուած է Տէր Սահակ կաթողիկոս իր այս գրով պաշտպանած է այն տեսակէտը թէ այրի քահանայական վերամուսնութիւնը հակառակ է Հայ Եկեղեցւոյ կանոններուն։

— Պոլսոյ կրօն ժողովոյ ատենապետ Տէր Մեսրոպ արքեպ. Ծ. բագիր մը պատրաստեր է Հայ Եկեղեցւոյ երաժշտութեան միութենականութեան համար։ Այս ձեռագիրը պիտի ներկայացնէ կրօնժողովոյ մեր ցակայ մէկ նիստին։

— Տեղւոյս Թաղ. Խորհուրդը մանաւանդ մը կազմած է ողբացեալ Ստեփան Ադամեանի որբերուն եւ այրիին ի նպաստ ծանուցեալ հանգանակութիւնը ընելու համար, կարծենք որ ամեն հայ ըստ իր կարողութեան նըպաստել չը ղլանայ։

— Մարսիլիոյ հայ վաճառականներէն Տ. Յակոբ Մելեան մասնակցած ըլլալով տեղւոյն Ցուցահանդէսին, իր ցուցադրած ալիւրի տեսակներուն համար արժանացած է ոսկեայ չքադրամին։

— Պագուի նաւթային Արամասդ ընկերութիւնը 20,000 րուպլի նուիրած է Կովկասի սովեալներուն եւ Շուշիի ճամբու չինութեան համար։

— Վաղարշապատի մէջ զինուորական տեսանը մահուան դատապարտեց երեք հայեր, որոնց յանցանքն էր թուրք ոստիկանի մը ձեռքէ հրացանը խլել աշխատելով զանի վիրաւորելուն, երեքն ալ հրացանի բռնութեան վճիռը արձակուելէն միայն մի քանի ժամ յետոյ։

— Երուսաղէմի Պատրիարքարանի վարժարանին քառամեայ շրջանին վրայ աւելցեր է երկամեայ շրջան մըն ալ ուսուցչական մար-

---

ԲՈՂՈՔ ԿՈՉԱՆՄԷՆ

Մենք, Շուչու հայ ժողովրդի ներկայացուցիչներս, տեսնելով ժողովրդի իրաւունքների ազատութեան եւ սփականութեան վրա տեղի ունեցող մի ամբողջ չարք բռնութիւններ, որոնով յայտարարում ենք որ մենք ամենեւին կարիք չենք զգում ազգի անդամներից մի քանիսի, ինչպէս եւ այս կամ այն կազմակերպութեան խնամակալութեան, որոնք անսահման իշխանութեան ձգտելով, կոպիտ ուժի միջոցով փորձում են խափանել ժողովրդի ազատ կամքն ու անձամբ տնօրինել նրա բազդը։

Մեզ համար անդուռնալի է այն վճիռը, որ մենք անկարող ենք այս լուսաւոր եւ աղատութեան համար կռիւ մղող դարում թողնել, որ մեզ վրա բռնութիւններ գործ դրվեն, ինչպէս եւ առանց մեր համաձայնութեան մի խումբ մարդիկ մեր բազդը տնօրինեն, մեր պատուի, կեանքի եւ գոյքի հետ սրսիայն իրանց ցանկութեան համաձայն էլ վարվեն, ուստի գալիք չարիքների առաջն առնելու համար ընդունում եւ յայտարարում ենք.

1) *Շուչու հայ համայնքը պիտի ղե-*

կավարվի այն սկզբունքներով որոնք արտայայտված են առաջին ներկայացուցչական ժողովի ծրագրում։

2) *Մենք ամբողջապէս ընդունում ենք այն ծրագիրը, որ ներկայացրված է վերջի ժողովում խորհրդի անդամների ձեռքից, այս սեպտեմբերի 19 ի նիստում։*

3) *Համայնքը ոչ մի խնամակալութեան կարօտ չէ եւ ցանկանում է, որ իրան վերաբերեալ բոլոր հարցերը գտնվեն միմիայն ներկայացուցչական ժողովի իրաւասութեան ներքոյ։*

4) *Ինքնապաշտպանութեան դործը պիտի ամբողջապէս անցնի ժողովրդի ձեռքը, ուստի Դաշնակցութիւնը անմիջապէս պիտի յանձնի համայնքին այն ամենը, ինչ որ նրան է պատկանում, եւ ներկայացնէ իր գործունէութեան համառօտ հաշիւը։*

5) *Արգելվում է ամեն տեսակ բռնութիւն համայնքի անդամների նկատմամբ, թէ անհատների եւ թէ կազմակերպութիւնների կողմից։*

6) *Արգելվում է թէ անհատներին եւ թէ կազմակերպութիւններին ստանց համայնքի հաւանութեան՝ նրա անդամների վրա մի որեւէ հարկ նշանակել կամ փող ժողովել բանի միջոցներով կամ սպառնալիքներով, յանցաւորները կենթարկվին համայնական դատաստանի։*

7) *Ոչ մի վճիռ այս կամ այն կազմակերպութեան համայնքի անդամների պարտաւորեցնելչէ։ Դատապարտած կարող են համարվել համայնքի անդամները միայն հատարակական կամ միջնորդական դատավճռի հիման վրա։*

8) *Մենք ստոր բռնութիւն ենք համարում այն՝ ինչ որ կատարվեց սեպտեմբերի 4-ի երեկոյեան ներկայացուցչական ժողովի խորհրդի վերաբերմամբ՝ եւ յայտնում ենք դրա առիթով մեր զայրոյթը։*

9) *Ներկայ քաղաքական եւ տնտեսական պայմաններում մենք աւելորդ ենք համարում համայնքի հաշուով վարձկան զինուորներ պահելը եւ հոկտեմբերի մէկից յայտարարում ենք զինուորներին եւ բոլոր զինուորական կազմին արձակված, ուստի եւ ստորագրում ենք.*

ՍՏՈՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՄԷՆՋԻԼՃԵԱՆ ԱՂԱՍԵԱՆ եւ ԸՆԿ. Ի ՓԻԼԻՊԷ

Պէտք ունին գրագրի մը հմուտ պուլկարերէն լեզուի ինչպէս նաեւ ֆրանսերէնի կամ գերմաներէնի։

մինը բարեփոխութիւններ կրնը է։

—Վառնայի ազգ. վարժարանին Տ. Տնօրէնին ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք պուլկարիրէնի և թուաբանութեան դասերու մասին։

—Էջմիածնայ մէջ Սուքիաս ալքեպ. ի վրայ յարձակողներէն 7 հոգի մէկ ամիս բանտարկութեան կամ 100 ական րուպլի տուգանքի, 5 հոգի 2 ական ամիս բանտաակութեան կամ 200 ական րուպլի տուգանքո և 3 հոգի 3 ական ամիս բանտարկութեան կամ 300 ական րուպլի տուգանքի դատապարտուեր են։ Վերջիններուն մէջ կայ կաթողիկոսի դիւանին գրագիրն ալ։

—Վաղարշապատի մէջ վերջերս ամեն գողութիւն կամ սպանութիւն տեղի կունենան եղեր, էջմիածնայ շուրջը տիրող այս տխուր վիճակը խիստ գէշ հետեւանքներ գուշակել կուտայ մեզ։

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹ

ԹՈՒՐՔԻԱ

Սուլթան խըրգաի չէրիֆի բուս իթմէքտէն կերի տէօնը իքէն աթտան էնտիկի էօնատէ այաղընը ինճիտմիշ օյուպ սէքիզ կիւն սօնրա չիշմիշ տիր։ Ֆագաթ պաղը զաննիտմա կէօրէ, պու չիշ Սուլթանընըն պէօյրէկ խաս թալընընըն սէմէրէսի ատտ օլընիյօր։

—Եուհան գըրալընըն Բօմայա զիյարէթինէ մուդաւէլէթէն Իթալիա գըրալընըն տախի պիր տօնանմա իլէ Բիրէայա իատէի վիզիթա իտէճէկինէ տայիր օլան հավատիս եըլտըզտա էնտիշէ հասըլ իթմիշ տիր, վիրա պու միւնասիպէթտէ Իթալիա կիրիտին Եուհանիտասնա թէրք օլընմասընա րիզա կէօսթէրճէճէ տէյիւ տույուլմուշ քի քէնտիսի տախի Ալպանիատա քէնտի բօլիթիգասընը սէրպէստանէ իլէրի կէօթիւրսիւն։

—Քէրպէլա գաբրշըկլըղը սէպէպի իլէ Պաղտատ վալիսի տպլ օլընմըշ վէ էրզրումտաքի գաբրշըկլըղ նէվթիճէսի օլարակ օրանընն վալիսի Մանասթըրա թահվիլ օլընճաղ ըմըշ։

—Մանաստըր վիլայէթի տախիլինտէ Լիվատիատա Բուցօ-Ուլահլարընը քէնտի լիսանլարը իլէ քիլիսէ այընլարը իճրա իտէպիլմէլէրի իշին Պապը Ալինին վէրթիկի մէզունիյէթէ գարշը Բում բաթրիգի բրօթէսթ իթմիշ տիր։

—Պիր պէրպ չէթաաը Բրիլէպ գազաաընտա իքի պուլկար բահիպ եէսիր կէօթիւրմիշ վէ պիր գաչ պուլկար էօլտիւրմիշ օլընըը Սոֆանդօլտան պիլտիրիմլիյօր։

—Կէնճ Թիւրքլէրին «Թէրաղգը վէ Իթթիհատ ճէմիյէթի» Թարաֆընտան Սոֆանդօլտա վէ սայիր պաղը մահէլլէրտէ պէ յանընամէ նէյր օլընմըշ տըր։ Պու պէյանընամէ չիմտիքի հիւքիւմէթի տիւշուրուպտէ Սուլթանըն ադրապաօընտան պիրինի հիւրիւմտար իլան իթթիհատ մագսէտինէ մէպնի իմիշ։

Բէզա «Իթթիհատ իտէլիմ» սէրլէվհասը իլէ պիր բէսալէ նէյր օլընուպ, Թիւրքլէրի էրմէնիլէրի, Բիւրտլերի, Արապլարը, Արնաուտլարը, Լազլարը, Բուլղարը վէ Եահուտիլերի միւշթիրիքէն Թիւրքիատա Գանունը էսասի իլան ու իճրա իթտիրմէկէ չալըշմագ իչիւն պիրլէշմէկէ տավէթ իտէյօր։

Իչպու րէսալէնին Սոֆանդօլտա վէ Թաշրալատա տաղըտըլմասը իչիւն Թէտպիրլէրը էլէ ալմըշ տըր։

—Աւստրիա տեվլէթի Պուլկարիատա Գաբթիհալասիօն իմԹիազաթընտան վազ կէչիէսի իւզէրինէ, Թիւրք հիւքիւմէթի մրիթէէսիր օլմուշ տըր։ Զիրա տիւնքի պիր պէյլիք էվրօբանընն էմՔիյէթինինէ մաղհար օլիյօրսա Թիւրքիա գօճաման վէ էսկի պիր տեվլէթ իքէն նէ՞ իչիւն էճնէ պիրէրին իմթիազաթընա րէայէթ մէճպուր օլսուն ըմըշ։ Պապը Ալի պու հալէ Թէհէմիւլ իտէմիյէճէկինի պիլտիրմիշ։ Ֆագաթ պիզճէ պօշ գահմէթ, զիրա էվրօբա Թիւրքիանընն նէ՛ ժահքէմէլէրինէ, նէ՛ քօսթաընա, նէ՛ բուսումանընա նէտտ մալիյէսինէ էՄՔիյէթ իտէմէզ վէ իմթիազաթընտան վազ կէչէմէզ։

ՏԱԽԻԼԻԵ

Պուլկարիանըն էքսէրի չէհիրլէրինտէ մէքթէպ միւտէրիսլերի մէճլիսլէրը Թէճէմմիւ իտուպ, հօճալարընը մատտի վէ մանէվի ահվալընընն իսլահը իչիւն Սօֆրանիէնին Թէտպիրլէրը իթթիխազ իթմէսինի բէճա իթմէք պապընտա գարարլար վէրտիլէր։

—Շէհրիմիզ պէլէտիյէ հէյէթի գարլը տէրէտէն սու կէթիրմէք, չէհիրտէ գանալլար եաբմաք վէ սօղուգլարը տիւզէթմէք իչիւն 7,000,000 ֆր. իտթիգրազ իթմէկէ գարար վէրմիշ տիր։

—Էճնէպի Թապաալարընն քէօյլերտէ էվլաք ալմալարը պունտան սօնրա միւշքիլտթա Թէսատիւֆ իտէճէք տիր, վիրա քէօյ ենիզամնամէսինին 10 ընճը պէնտինի Թէպտիլ իթմէք իչիւն վիւքէլա Մէճլիսի գարար վէրմիշ տիր։ Բէզա քէօյլերին Թիւրքճէ իսիմլերի պուլկարճայա Թէպտիլ օլաճագ։

ՕՓԵԼ ՍԱՄՍՈՆ

ԱՂՔԱՍԱՏՐԻԱ

Ճարի թհսրանաի դէմ բիւ 18

Տիար Ս. Շէքէրեանի վարչութեան տակ գտնուող այս ծովեզերեայ եւ օդաւէտ պանդոկը իր մաքրութեամբը եւ ամեն կատարելութեամբը յանձնարարելի է մեր հայրենակիցներուն։ Այցելուն հոն կը գտնէ նաեւ մաքուր ճաշարան մը արեւելեան եւ եւրոպական ճաշակով մաքուր եւ հասարակ կերակուրներով։ Գիները չափաւոր են։

ՀԱՑ ԴԵՂԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ Ս. ԳԱՆԱՐԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Սօլուն սքա փողոց
(Պալըզ բազար) Թիւ 524
1 ուչաթըքին ճիչա տակը

Նոր բացուած սոյն դեղավաճառատանս մէջ կը գտնուի մաքուր եւ առաջնակարգ դեղերու մեծաքանակ մըԹերք զատ, Թարմ հանքային ջուրեր, եւրոպական ամեն տեսակ ըսբէսիալիթէներ, բժշկական աճառներ, քառչուքի ապրանաց վերաբերեալ բոլոր առարկաներ, երիկամթէօրներ, պիպէրօններ, ջերմաչափներ եւն. եւն.

Ասոնցմէ զատ կը գտնուին նաեւ լուսանկարչութեան, օպերչութեան եւ առհասարակ արհեստի վերաբերեալ քիմիական մաքուր բաղադրութիւններ։

Նորվեկիայ ձկան իւղ

Ցարդ դեղերուն սղութենէն զգաստութիւն յայտնողները կը բաւէ որ անգամ մը գան նոր դեղավաճառատունս, ուր ապահովաբար պիտի գտնեն գիներու աժանութեան հետ դեղերու ընտրելագոյնները։

Շրջակայ քաղաքներու եւ գիւղերու մէջ դեղերու կրկնավաճառումով զբաղող խանութպաններու համար մասնաւոր զեղչ։

Յանձնարարութիւնները փութով եւ ճշդութեամբ կը գործադրուին։

ԾԱԽԱՒՒ ԳԻՐՔԵՐ

ԹՈՒՊՈՒՄՏ Ա. հատոր (162 էջ) 1 ֆր.
» Բ. » (433 էջ) 2 ֆր.

ՆՈՐ ԵՐԳԱՐԱՆ կամ ՄՐՄՈՒՆՋ ՀԱՅԿԱԿԱՆ երկրորդ անգամ տպագրուած եւ ճոխացած. Գին 1 ֆր.

ՆԻՏԱ կը պատկերացնէ Պուլկարներու նախատուկացը ու թուրքերէ կրած տառապանքը մինչեւ ազատութենէն առաջ. Գին 50 սանթիմ

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ԶՈՀԵՐ Պատկեր մը Տաճկահայաստանի իրական կեանքէն։ Ձեղչեալ գին 1 ֆր.

Այս գրքերը ստանալու համար դիմել ՎԱՌՆԱ. «Իրաւունք»ի խմբագրութեան

ՆԵՐԿԻ ՆՈՐ ԳՈՐԾԱՐԱՆ
ՌՈՒԱԶՈՒՔ

Ամիսէ մը ի վեր հաստատուած այս ներկի գործարանը կը ներկէ ամեն գոյով թամպակեղէն եւ բրդեղէն առարկաներ, եւ մանաւանդ թամպակի մանած ներկելու համար ընդարձակ անձնարարութիւններ կը ստանայ չափաւոր գներով։ Ինչպէս Ռուսչուքի նոյնպէս Վառնայի, Փիլիպէի եւ ուրիշ տեղերու վաճառականներ Թող հաճին անգամ մը դիմել մեզ եւ փորձով հաստատել Թէ անյաղթ եւ մաքուր գոյներով կը ներկենք եւ յանձնարարութիւնները փութով կը գործադրենք։

Դիմել այս հասցէին
Տ. Ղուկաս Օզանեան
ուլիցա փապրիչնա նմ. 14
ՌՈՒՍՉՈՒՔ

Одовор редакторъ А. Курбетиянъ

печатница Д. Тодоровъ и С-ие —Варна